

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 32/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle jäänmurtoavustusta koskevasta yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta Itämerellä Venäjän federaation hallituksen kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä joulukuuta 2014 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle jäänmurtoavustusta koskevasta yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta Itämerellä Venäjän federaation hallituksen kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 314/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- liikenneneuvos, yksikön päällikkö Risto Murto ja liikenneneuvos Marjukka Vihavainen, liikenne- ja viestintäministeriö
- yksikön päällikkö Jarkko Toivola, Liikennevirasto
- jäänmurron johtaja Markus Karjalainen, Arc-tia Shipping Oy.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi jäänmurtoavustusta koskevasta yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta Itämerellä Venäjän federaation hallituksen kanssa tehdyn sopimuksen, joka allekirjoitettiin Pietarissa syyskuussa 2014.

Sopimuksella Suomi ja Venäjä sitoutuvat maiden välisen jäänmurtoavustusta koskevan yhteistyön edistämiseen Itämerellä. Sopimuksella annetaan Suomelle ja Venäjälle mahdollisuus pyytää ja saada nopeasti jäänmurtoavustusta sellaisessa tilanteessa, jossa sopimusmaan oma jäänmurtokapasiteetti ei riitä.

Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä päivästä, kun on saatu diplomaattiteitse viimeinen kirjallinen ilmoitus siitä, että osapuolet ovat suorittaneet sopimuksen voimaantulon edellyttämät valtionsisäiset menettelyt.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi jäänmurtoavustusta koskevaa yhteistyötä ja vuorovaikutusta Suomen ja Venäjän federaation välillä koskeva sopimus. Lisäksi esitykseen sisältyy tavanomainen sopimuksen voimaan saattamista koskeva lakiehdotus.

Suomen ja Venäjän välillä ei ole aikaisemmin ollut sopimusta jäänmurtoon liittyvästä yhteistyöstä. Sopimuksella osapuolet sitoutuvat jäänmurtoavustusta koskevan yhteistyön edistämiseen Itämerellä. Sopimus antaisi mahdollisuuden pyytää toiselta sopimusosapuolelta jäänmurtoon apua sellaisessa tilanteessa, jossa oma jäänmurtokapasiteetti ei riitä. Sopimus ei kuitenkaan velvoita avun antamiseen. Sopimuksessa määrätään avun pyynnöissä noudatettavista menettelytavoista, avustamisesta maksettavista korvauksista sopimisesta ja muun muassa toiminnassa sovellettavista oikeudellisista säännöksistä. Korvauksista sovittaisiin sopimuksen mukaan kaupallisella sopimuksella. Apua antavat jäänmurtajat vapautettaisiin sopimuksessa pääsääntöisesti tulli-, raja- ja muista vastaavista tarkastuksista. Sopimuksen 4 artiklan mukaan sen osapuolen jäänmurtajat, jotka antavat jäänmurtoavustusta toisen osapuolen valtion alue-merellä ja sisäisillä aluevesillä, eivät ole oikeutettuja harjoittamaan toimintaa, joka tähtää toisen osapuolen valtion puolustusta tai turvallisuutta vahingoittavien tietojen keräämiseen.

Valiokunta korostaa jäänmurron keskeistä merkitystä talvimerenkululle ja erityisesti Suomen vientiteollisuudelle. Jäänmurron on välttämätöntä toimia kaikissa olosuhteissa, myös ankarimpina jäätalvina, joita Suomessa on ollut keskimäärin 10 vuoden välein. Valiokunta pitää hyvänä, että sopimuksessa kotimaisille toimijoille luotaisiin uusia markkinoita ja liiketoimintamahdollisuuksia ja tehtäisiin mahdolliseksi nostaa tätä kautta suomalaisten murtajien käytöstä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Venäjän jäänmurtokapasiteetti ei ole ollut jääolosuhteiltaan vaikeina talvina heille riittävää, joten on todennäköistä, että suomalaiselle

jäänmurtokalustolle löytyy tulevaisuudessa tarvetta. Suomalaisten jäänmurtajien toteuttama jäänmurron avustustoiminta Suomen aluevesien ulkopuolella voisi valiokunnan saaman selvityksen mukaan olla omiaan myös parantamaan Itämeren turvallisuutta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomessa jäänmurron kustannukset ovat polttoainekustannukset mukaan luettuina noin 50 miljoonaa euroa vuodessa, ja pääosin nämä kustannukset on katettu kerättävillä väylämaksuilla. Esityksen perustelujen mukaan Liikennevirastolle voisi syntyä säästöjä suomalaisten jäänmurtajien toteuttaman mahdollisen avustamisen aikana, koska jäänmurtokapasiteetista ei tarvitsisi maksaa siltä ajalta kuin se on Venäjän käytössä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yleisesti jäänmurrossa tehtävässä maiden välisessä yhteistyössä voi syntyä säästöjä muun muassa siitä, jos lähimpänä oleva murtaja avustaa aluksia, jolloin huomattavia kustannuksia aiheuttava murtajien siirtymistarve vähenee.

Valiokunta pitää erittäin hyvänä esityksen lähtökohtaa, jonka mukaan apua pyydetäisiin sopimuksen perusteella Suomeen vain siinä tapauksessa, ettei oma kotimainen jäänmurtokapasiteetti riitä. Lisäksi, jos kotimainen kapasiteetti olisi täysimääräisesti omassa käytössä, myöskään apua ei tällaisissa tilanteissa voitaisi lähtökohtaisesti sopimuksen perusteella antaa. Valiokunta korostaa, että kahdenväliset jäänmurtoa koskevat sopimukset eivät saa vaarantaa Suomen oman jäänmurron toimivuutta missään olosuhteissa.

Valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja taroituksenmukaisena ja puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä esityksessä ehdotetulla tavalla.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kalle Jokinen /kok	Raimo Piirainen /sd
vpj.	Osmo Kokko /ps	Janne Sankelo /kok
jäs.	Mikko Alatalo /kesk	Hanna Tainio /sd
	Thomas Blomqvist /r	Eila Tiainen /vas
	Markku Eestilä /kok	Ari Torniainen /kesk
	Ari Jalonen /ps	Reijo Tossavainen /ps
	Jukka Kopra /kok	Mirja Vehkaperä /kesk.
	Merja Kuusisto /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula.